

Grontmij | Carl Bro A/S
Granskovene 8
2600 Glostrup
Danmark
T +45 4348 6060
F +45 4343 3630
www.grontmij-carlbro.dk

CVR-nr. 48233511

Folketingets Trafikudvalg
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Att.: Udvalgssekretær Jesper Thinghus

9. juli 2009
Projekt:

Invitation til at se et godt eksempel på samspil mellem trafikformer i Frankfurt

Kære Jesper Thinghus

Den tyske delstat Hessen har etableret RMV – Rhein Main Verkehrsverband – der er ansvarlig for at koordinere de forskellige trafikformer i et integreret trafiksystem. Den klare målsætning er at sikre fleksibilitet mellem forskellige trafikformer og at øge den kollektive trafik. Vedlagte notat beskriver RMV's opgaver. RMV's mål og resultater synes at være i tråd med de mål, der skitseres i regeringens plan: "Bæredygtig transport – bedre infrastruktur."

Vi har fået mulighed for at arrangere et besøg hos RMV onsdag den 30. september og torsdag den 1. oktober 2009. Vi forventer, at der vil være deltagelse i arrangementet fra ledende personer i det lokale trafikministerium og Frankfurts bystyre. Vi vil derfor gerne invitere dig med på en 24 timers tur til Frankfurt med mulighed for at høre om erfaringerne fra RMV samt diskutere, hvad der skal til for at sikre vækst i den kollektive trafik.

Den endelige agenda følger snarest.

Tidsplanen for programmet er:

- Afrejse fra Kastrup d. 30. september kl. 15:15 med ankomst i Frankfurt kl. 16:50.
- Hjemrejse fra Frankfurt d. 1. oktober kl. 17:40 med ankomst i Kastrup kl. 19:10.

Praktiske bemærkninger:

- Deltagere dækker selv rejse og hotelophold, som Grontmij | Carl Bro booker med mindre andet aftales med den enkelte deltager.
- Grontmij | Carl Bro er vært ved onsdagens middag.
- Invitationen er personlig. Der er dog mulighed for efter aftale at videregiv invitationen.
- Liste over inviterede deltagere er vedlagt.
- Svarblanket er vedlagt.

Med venlig hilsen
Grontmij | Carl Bro A/S

Birgit W. Nørgaard

Udvalgssekretær Jesper Thinghus
Folketingets Trafikudvalg

SVARKORT

Trafikseminar om samspil mellem trafikformer

Onsdag den 30. september og torsdag den 1. oktober 2008 i Frankfurt

Ja, jeg vil gerne deltage _____

Nej, jeg har ikke mulighed for at deltage _____

I stedet deltager _____

Grontmij | Carl Bro bedes arrangere fly og hotel:

Ja tak - og jeg accepterer, at regningen efterfølgende sendes til mig.

Navn (som skrevet i pas) _____

Evt. bonusnummer _____

Af hensyn til planlægning af arrangementet beder vi om, at svarkortet returneres til os senest den 20. august 2009.

Svarkort returneres til:

Grontmij | Carl Bro
Granskoven 8
2600 Glostrup
Att.: Adm. direktør Birgit W. Nørgaard

Faxnummer: 4343 3630

Notat

Mobilitet og samspil i Frankfurt

9. juli 2009
Projekt:

Af : Birgit W. Nørgaard

Fokus på mobilitet kræver nytænkning

Det er glædeligt at se, at regeringen med sin plan "Bæredygtig transport – bedre infrastruktur" sætter fokus på mobilitet og sammenhænge i det trafikale system frem for den hidtidige meget lineære tilgang til infrastrukturinvesteringer. For at nå målene om bedre flow mellem forskellige trafikformer er der dog behov for indsatser, der i mindre grad handler om investeringer, men primært handler om organisering og samarbejde.

I flere andre lande har man gennem mange år arbejdet systematisk med at fremme mobilitet, sikre intermodalitet (at det er let at skifte mellem transportformer) og dermed øge den kollektive trafiks andel af den totale trafikmængde. Et eksempel er længere væk – Singapore. Et andet er ganske tæt på: Frankfurt am Main i den tyske delstat Hessen. Og på mange områder er data for Frankfurt sammenlignelige med Danmark.

Stor-Frankfurt har inklusive forstæder et indbyggertal omkring 4,3 millioner – altså ikke langt fra Danmarks 5,5 millioner. Frankfurt, der er en moderne storby med stort behov for høj mobilitet, dækker et areal på cirka 14.000 km², mens Danmark som bekendt arealmæssigt er cirka tre gange større. Mens det danske banenet har en længde på 2.132 km (sporlængde 3.240 km), har folk i Frankfurt 1.450 km at køre på. Til gengæld har de ni S-togslinjer mod Danmarks 8 S-togs- og Metrolinjer og 389 stationer og banegårde mod vores 394.

I Hessen er alle "kommuner" i principippet aktionærer i et trafikforbund, der har som opgave at udvikle et integreret totalt trafiksystem. Dette trafiksystem omfatter biler, fodgængere, cyklister samt attraktive kollektive trafiktilbud, der koordineres i et intermodalt netværk. Trafiksystemet skal sikre mobiliteten på en måde, der er bæredygtig både miljømæssigt og socialt og samtidig sikre, at området er attraktivt for virksomheder. Dette trafikforbund har så til opgave at beslutte, hvordan dette netværk skal se ud.

Trafikforbundet måles på flere parametre: størrelsen af de billetindtægter, der kommer ind, udviklingen i kundetilfredshed, andelen af ydelsene, der kan konkurrenceudsættes samt andelen af omkostningerne, der dækkes af billetindtægter. Der skal altså også være tale om økonomisk bæredygtighed.

En række spørgsmål og indsatser håndteres af trafikforbundet, der skal træffe forretningsmæssige beslutninger ud fra de mål, der er opstillet.

Hvilke strækninger skal udbygges? Skal det være metro, letbane eller regionalbane? Hvordan skal projekter og kørsel udbydes? Hvordan skal stationer renoveres, så de bliver attraktive steder at opholde sig? Hvordan sikres parkeringspladser i tilknytning til stationerne? Hvordan etableres sikre fodgænger- og cykelveje til stationer. Hvilke delebil-pools kan etableres? Er der mulighed for billeje? Hvordan koordineres timeplaner på tværs af regionale busser, lokale busser, S-tog, regionaltog, lokaltog, metro og sporvogne, således at de hænger bedst sammen, og så de er lette at huske? Hvordan koordineres pristariffer? Hvilke informationssystemer skal der til for at informere om P-pladser, afgange og ankomster og ændringer i disse? Hvordan sikres, at informationen er tilgængelig på mange forskellige platforme? Hvilke standarder skal der være for busser og tog, for at den kollektive trafik er attraktiv? Hvordan markedsføres den kollektive trafik? Hvordan sikres elektroniske betalingssystemer på tværs af trafikformer?

Tallene fra Frankfurt tyder på, at trafikforbundet virker! Antal passagerkilometer i S-togene steg i perioden 1997 til 2003 med 70 procent. Antal ture steg fra 85 mio. til 130 mio. Regionalbanerne øgede i samme periode antal ture fra 50 mio. til over 100 mio. Den regionale bustrafik og metrotrafikken gik lidt ned, så totalt steg antallet af ture med den kollektive trafik fra 530 mio. til 630 mio. over perioden.

I Danmark har den kollektive trafik været temmelig stabil i mange år. Det er ikke så underligt, for det beviser kun sammenhængen mellem årsag og virkning. Der har ikke været satset på at gøre den kollektive trafik attraktiv eller på at gøre det nemt at komme fra en transportform til en anden. Det er der nu en vilje til at ændre på. Hvis vi vil gennemføre den række af integrerede tiltag, der gør, at trafikflows styres på tværs af transportformer, kan vi også nå målsætningen om at øge den kollektive trafik til gavn for miljøet. En central forudsætning for at sikre den ønskede forandring er dog en optimal organisering af indsatsen. Her kan dette eksempel forhåbentlig tjene til inspiration.

Invitationsliste til trafikseminar, Frankfurt 30. september - 1. oktober 2009

Navn	Titel	Firma/Organisation
Kommuner		
Klaus Bondam	Borgmester	Københavns Kommune
Hjalte Aaberg	Adm. Direktør	Københavns Kommune
Nicolai Wammen	Borgmester	Århus Kommune
Niels Schmidt	Vejchef	Århus Kommune
Jan Boye	Borgmester	Odense Kommune
Jørgen Clausen	Stadsdirektør	Odense Kommune
Peter Gorm Hansen	Adm. Direktør	Kommunernes Landsforening
Jens Stenbæk	Udvalgsformand, Viceborgmester	Kommunerne Landsforening
Offentlige myndigheder		
Lars Barfoed	Transportminister	Transportministeriet
Jacob Heinsen	Departementchef	Transportministeriet
Lasse Winterberg	Kontorchef Center for Kollektiv Trafik	Transportministeriet
Per Jacobsen	Vejdirektør	Vejdirektoratet
Per Clausen	Vicedirektør	Vejdirektoratet
Jens J. Holmboe	Anlægbsdirektør	Vejdirektoratet
Carsten Falk Hansen	Direktør	Trafiksstyrelsen
Martin Munk Hansen	Anlægschef	Trafiksstyrelsen
Henning Christiansen	Direktør	Færdselsstyrelsen
Carl Holst	Regionsformand	Danske Regioner
Per Okkels	Adm. Direktør	Danske Regioner
Gitte Bengtsson	Regionalpolitisk direktør	Danske Regioner
Helle Ulrichsen	Regionsdirektør	Region Hovedstaden
Jens Andersen	Regionsdirektør	Region Sjælland
René Lønnee	Planchef	Region Sjælland
Bo Johansen	Regionsdirektør	Region Midtjylland
Lars Hansson	Direktør, Regional Udvikling	Region Midtjylland
Kjeld Zacho Jørgensen	Regionsdirektør	Region Syddanmark
Mikkel Hemmingsen	Direktør, Regional Udvikling	Region Syddanmark
Dorthe M. Stigaard	Direktør	Region Nordjylland
Firmaer/selskaber		
Jacob Steen Møller	Instituttdirektør	DTU - Byg
Michael Svane	Branchedirektør	DI Transport
Lars B. Goldschmidt	Direktør	DI
Thomas Kastrup-Larsen	Formand	Trafikselskaberne i Danmark
Niels Mortensen	Direktør	Trafikselskaberne i Danmark
Jesper Hansen	Adm. Direktør	BaneDanmark
Søren Eriksen	Adm. Direktør	DSB
Frank Olesen	Direktør	DSB
Johnny Hansen	Adm. Direktør	Arriva Skandinavien A/S
Dorthe Nørh Pedersen	Adm. Direktør	Movia
Christian Roslev	Direktør	Nordjyllands Trafikselskab
Jens Erik Sørensen	Direktør	Midtrafik
H.C. Bonde	Direktør	Sydtrafik
Lars Bjørn Høybye	Trafikchef	BAT
Anne-Grethe Foss	Adm. Direktør	Metroselskabet
Torben Johansen	Teknisk direktør	Metroselskabet
Leo Larsen	Adm. Direktør	A/S Øresund
Bjørn Wahlsten	Adm. Direktør	Rejsekort
Torben Kronstam	Direktør	Rejsekort
Jens Moberg	Adm. Direktør	Better Place

Folketingets Trafikudvalg

Flemming Damgaard Larsen	Formand, MF	Venstre
Jens Vibjerg	MF	Venstre
Kristian Pihl Lorentzen	MF	Venstre
Hans Christian Schmidt	MF	Venstre
Karsten Nonbo	MF	Venstre
Kim Christiansen	MF	Dansk Folkeparti
Pia Adelsteen	MF	Dansk Folkeparti
Henriette Kjær	Næstformand, MF	Det Konservative Folkeparti
Helge Adam Møller	MF	Det Konservative Folkeparti
Magnus Heunicke	MF	Socialdemokratiet
Jens Christian Lund	MF	Socialdemokratiet
Poul Andersen	MF	Socialdemokratiet
Klaus Hækkerup	MF	Socialdemokratiet
Pia Olsen Dyhr	MF	SF - Socialistisk Folkeparti
Jesper Petersen	MF	SF - Socialistisk Folkeparti
Johannes Poulsen	MF	Det Radikale Venstre
Per Clausen	MF	Enhedslisten
Jesper Thinghus	Udvalgssekretær	Folketingets Trafikudvalg

Værter

Birgit W. Nørgaard	Adm. dir.
Arne Buhl Petersen	Divisionsdirektør, Anlæg
Morten Fabrin	Salgschef

Grontmij | Carl Bro
Grontmij | Carl Bro
Grontmij | Carl Bro